

De memorien van toelichting worden nergens voorgeschreven. Spanische Ministers zijn van oordeel geweest dat daaraan een groote uitbreiding moest worden gegeven, anders dat zij slechts eene korte opheldering van het ontwerp moesten inhouden. De Regering is geheel en al vrij hieromtrent; en hier nu heeft zij het onraadzaam gekeurd, vooruit te loopen op de aanmerkingen die konden worden gemaakt. Dit is trouwens een zoo ruim veld, dat het steeds beter is af te wachten wat men daarop ontmoeten zal, dan zich ontmoetingen te scheppen.

De onderteekening van de memorie van toelichting strekt alleen om de echtheid van het stuk te verzekeren, een vereischte is het niet. Die teekening is hier door den tijdelijken Voorzitter geschied, omdat het stuk niet bepaald van een departement is uitgegaan, maar van den Raad van Ministers.

Dit alleen meent de Regering hierbij te moeten opmerken, dat de memorien van toelichting en meer bepaaldelijk die omtrent de grondwetsherziening, zeer zeldzaam later ter interpretatie kunnen worden ingeroepen, vermits zij slaan op het ontwerp zoo als het aanvankelijk is ingezonden en geenzins op de wet zoo als die, ten gevolge van de opmerkingen der Kamer, later is gewijzigd en eindelijk is goedgekeurd.

Bepaaldelijk geldt dit omtrent de herziening van het hoofdstuk van de godsdienst, na de indiening belangrijk gewijzigd.

Thans overgaande tot de artikelen van het ontwerp, merkt de Regering op, dat art. 1 zóó is gewijzigd, dat naar hare meening alle twijfelingen, die uit de eerste redactie konden ontstaan, zijn afgesneden.

De Regering schaaft zich aan de zijde van die leden der Kamer, welke erkennen en de zelfstandigheid der Kerk en het regt van den Staat om te kennen de kerkregelingen, door haar zelfstandig vastgesteld, ten einde tevens te kunnen waken tegen magtsoverschrijding en aan de verschillende kerkgenootschappen gelijke bescherming te kunnen verleenen.

In dezen zin is nu art. 1 verduidelijkt, terwijl in het slot is aangewezen, dat niets van hetgeen in den aanvang van het artikel is erkend, wordt teruggenomen, maar slechts het staatsterrein zuiver wordt bewaard.

De Regering gelooft hiermede allen te hebben bevredigd, die, niet afkeerig van elke wet, beducht waren voor te groote inbreuk op de zelfstandigheid der kerkgenootschappen.

Art. 2 vervalt.

De Regering heeft gemeend art. 3 (oud) onveranderd te moeten behouden. Indien het diploma, in het buitenland verkregen, den vreemden regtsgeleerde en geneesheer hier geene regten geeft; indien aan een vreemdeling hier zelfs kan worden belet onderwijs te geven, — kan men billijkerwijs ook den vreemden godgeleerde hier niet vrijelijk toelaten de openbare godsdienst te bedienen.

Men belet hem niet zijne gevoelens en denkbeelden openbaar te maken; men belet hem niet in besloten kring de godsdienst te bedienen; maar om hem gelijk te stellen met de Nederlanders, bedienaren van de godsdienst, vordert de Regering, dat indien de toestemming van het gezag, dat vernietigd wordt, niet bij de toestemming van het gezag, dat vernietigd wordt, predikant kan gelegen zijn, is geene reden om van een beginsel, in gelijksoortige gevallen aangenomen, af te wijken.

Regelen schijnen hieromtrent aan den Koning niet te kunnen worden gesteld; immers er zijn geene aan de hand gegeven.

Overigens schijnt het aan geen twijfel te kunnen onderhevig zijn, dat onder het bedienen van de godsdienst niet kan worden verstaan de bijstand, door anderen aan den eigenlijken bedienaar van de godsdienst verleend.

Zij die in art. 4 en 5 (oud) geen belang stellen, kunnen geen bezwaar in de aanneming vinden, terwijl de Regering instemt met de redenen door de meeste leden der Kamer voor het behouden dezer artikelen aangevoerd.

Art. 6 (oud, thans art. 5) stelt in beginsel, dat bij de keuze der plaats van vestiging van synodale vergaderingen en van hoofden van kerkgenootschappen, de openbare orde en rust zijn betrokken; dat de eene plaats daarvoor geschikt, de andere het niet is; en ten slotte, dat de Souverein van den lande over de geschiktheid uitspraak moet doen.

Dit beginsel, zoo krachtig op blz. 21 van het Verslag ondersteund, staat dan nu ook bij de nieuwe redactie van het artikel voorop; maar de Regering erkent volmondig, dat dit beginsel van orde ook slechts een beginsel van orde moet blijven, en niet tot uitsluiting moet leiden, en men door voorafgaand overleg met de betrokkene lichamen en personen moet trachten tot eene billijke uitkomst te geraken. Daartoe strekt het 2de lid van het artikel, terwijl het 3de, zoo niet overeenkomstig met de regeling door het kerkgenootschap gemaakt, kan worden besloten, waarborgen geeft en voorwaarden stelt, voor de nakoming waarvan de Minister, mede-onderteekenaar van het besluit, verantwoordelijk zal zijn.

Artt. 7 en 9 (oud). De bepalingen dezer artikelen schijnen oppervlakkig van minder belang; zij zijn het echter niet voor hem, die met een onpartijlijk oog den gang van zaken heeft nagegaan. Hij moet hebben opgemerkt, dat elk vertoon tegenvertoon uitlokt, en dat wat den een sticht, den ander ontsticht en ergert.

Wat moet nu de Staat doen? Hij moet dat openbaar vertoon en die openbare wrijving, welke tot spanning leiden, zooveel mogelijk voorkomen, opdat de gemoederen bedaard blijven. De ondervinding heeft geleerd, dat naar mate dit vertoon minder was, de burgerlijke verdraagzaamheid omtrent het godsdienstige grooter was, en naar mate aan dat vertoon de vrije hand is gegeven, de verdraagzaamheid minder is geworden.

Ook hier mag de Regering wijzen op de verschillende gods-

dienstige meeningen, welke onze natie belijdt, en de meerdere voorzorgen daardoor hier, boven elders, gevorderd.

Ook art. 8 (oud) van het oorspronkelijk wets-ontwerp, heeft de vrees doen geboren worden dat het uitvoerend gezag het op- en inrigten van kerkgebouwen zoude kunnen onmogelijk maken. De gegrondheid van zoodanige vrees wil de Regering liefst in het midden laten.

Het beste middel om haar te doen verdwijnen is het artikel zóó te wijzigen, dat die vrees zelfs bij de meest schroomvalligen niet meer kan bestaan. Dit heeft de Regering gedaan door den afstand te bepalen, binnen welken in de nabijheid eener andere kerk zoodanige in- of oprigting niet dan met toestemming kan plaats hebben, en het oordeel daarover in eersten aanleg aan het gemeentebestuur, in hooger beroep aan Gedeputeerde Staten en den Koning op te dragen. Buiten dien afstand zal geen onderzoek naar de geschiktheid der plaats noodig zijn.

Art. 10 (oud) is gewijzigd naar het meest algemeen gevoelen van de leden der Kamer.

Overigens bevat de slothepaling een onontheerlijk voorschrift, 't welk alleen reeds eene wet noodzakelijk maakt. Nu toch is het gezag magteloos zoodra de godsdienstoeffening buiten de toegelaten plaatsen is gehouden.

Art. 11 (oud, thans 10). In dit artikel is de verlangde verwijzing naar art. 854 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering opgenomen, maar de Regering heeft vermeend, dat de vervolging moet verblijven aan het openbaar ministerie, daartoe in den regel geroepen: 't welk naar de wet de bevelen van hoogerhand gegeven moet opvolgen.

Art. 13 (nu 12). Ook hier heeft de Regering gemeend aan het verlangen der Kamer te kunnen toegeven en de behandeling met opene of geslotene deuren aan den regter te kunnen overlaten.

Art. 14 (nu 13). De wetgever treedt niet op het kerkelijk terrein; hij laat het aan de reglementen van het kerkgenootschap over, te bepalen, welk gevolg eene veroordeeling naar art. 42 van het Strafwetboek in het kerkgenootschap zal moeten hebben.

Eene geldboete acht de Regering hier eene ongepaste en zelfs, om de gevolgen, bedenkelijke straf.

In art. 15 (oud) zal men nu lezen: " strafregter".

Wat art. 16 (oud) betreft, gelooft de Regering dat de wet van 18 Germinal jaar X veilig kon worden afgeschaft, vermits de artt. 23 tot 25 hierop niet zijn toegepast of geheel ontoepasselijk zijn geweest; misschien kunnen enkele derzelve, na de uitvaardiging dezer wet, aanleiding geven tot gemeen overleg met de Roomsche-Katholieke geestelijkheid of tot latere wettelijke regeling, maar geenzins om thans daaromtrent een voorbehoud in de wet te brengen.

Overigens acht zij het artikel met genoegzame voorzigtigheid gesteld om daaruit geen der gevolgen te vreezen, waarop bij het Verslag wordt gewezen; vooral niet na de wijziging welke in den considerans is aangebracht.

Ten slotte moet de Regering opmerken, dat zij het onderzoek steeds heeft beperkt tot het ontwerp dat is voorgedragen.

De Raad van Ministers,
Chs. F. PAHUD,
Tijdelijk Voorzitter.

II.

Bij deze Memorie van Beantwoording was gevoegd eene Nota van wijzigingen van het oorspronkelijke wetsontwerp.

In den Considerans zijn de woorden: « noodzakelijk is » veranderd in « noodig is eenige »; zoodat de Considerans als nu, aldus begint: « Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is eenige wettelijke bepalingen vast te stellen, enz. »

Art. 1, is aldus veranderd:

« Alle kerkgenootschappen hebben volkomen vrijheid alles, « wat hunne godsdienst en de uitoefening daarvan in hunnen « eigen boezem betreft, te regelen.

« De bepalingen daartoe vastgesteld worden, voor zooveel « zij niet reeds aan Ons bekend zijn gemaakt, binnen eene « maand na de afkondiging dezer wet, door de bestuurders « of hoofden der kerkgenootschappen aan Ons medegedeeld. « Nieuw te maken bepalingen worden mede voor of bij het « cin werking brengen daarvan, op gelijke wijze ter Onzer « kennis gèbragt.

« Voor zooveel er zich onder de bepalingen bij dit artikel « bedoeld eenige bevindt, welke de medewerking van het « staatsgezag vereischt, wordt die medewerking niet verleend, « tenzij de bepaling vooraf door Ons is goedgekeurd. »

Art. 2 (betreffende het afleggen van den eed) vervalt.

Art. 3, 4 en 5 worden Art. 2, 3 en 4.

Art. 6 wordt Art. 5, en is aldus veranderd:

« Synodale vergaderingen en hoofden, die kerkgenoot- « schappen vertegenwoordigen of besturen, behoeven Onze « goedgekeuring op de plaats van vestiging.

« Voor zooveel deze goedkeuring bij de afkondiging dezer « wet nog niet is verleend, wordt, na met hen gehouden « overleg, door Ons, den Raad van State gehoord, over de « geschiktheid der aangewezen vestigingsplaats uitspraak « gedaan.

« Alleen in het belang der openbare orde en rust en bij « een met redenen omkleed en openbaar gemaakt besluit kan « eene aangewezen vestigingsplaats als zoodanig door Ons « ongeschikt worden verklaard. »

Art. 7 wordt Art. 6; en daarin is het woord voorgeschreven, veranderd in « gebruikelijk ».

Art. 8 wordt Art. 7, en is aldus veranderd:

« Elke oprigting of inrigting van een gebouw tot uitoefening van de openbare godsdienst, binnen den afstand van « twee honderd ellen van een bestaande kerk, vereischt in

« het belang der openbare orde een onderzoek omtrent « plaats van vestiging.

« Voor dat de oprigting of inrigting wordt toegelaten, wor- « daartomtrent door het gemeentebestuur beslist. Deze besli- « sing is vatbaar voor een beroep op Gedeputeerde Staten « en bij bezwaar ook tegen de beslissing van dere, wor- « hunne uitspraak aan Onze eindbeslissing onderworpen. « Het besluit door Ons te nemen, na den Raad van State « te hebben gehoord, wordt met redenen omkleed en open- « baar gemaakt. »

« Wanneer de oprigting of inrigting zonder verlof heb- « plaats gehad, wordt het gebouw gesloten.

Art. 9 wordt Art. 8.

Art. 10 wordt Art. 9; dat aldus is veranderd: « Hij die « aan deze wet niet voldoet, hare voorschriften overtreedt « of elders dan Art. 167 der Grondwet toelaat de openbare « godsdienst uitoefent, wordt verklaard « in strijd met de « wet te hebben gehandeld. » en veroordeeld in de kosten.

Art. 11 wordt Art. 10; dat aldus is veranderd, dat in plaats van: de beklagde behoorlijk gedagvaard, nu gelezen wordt: « overeenkomstig met de bepalingen van art. « 854 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, »

Art. 12 wordt Art. 11.

Art. 13 wordt Art. 12; dat nu volgenderwijs luidt: « De behandeling der zaak heeft in eersten aanleg en hooger beroep plaats met geslotene deuren, indien de « regter dit raadzaam oordeelt of de beklagde het ver- « langt. »

Art. 14 wordt Art. 13.

Art. 15 wordt Art. 14; waar achter het woord worden, nu is ingelascht « behoudens het bepaalde in art. 12. » Het woord regter, is veranderd in « strafregter. »

Art. 16 wordt Art. 15.

III.

NOTA VAN DEN PAUSÉLIJKE INTERNUNTUIS.

's Gravenhage, 30 Julij 1853.

De ondergeteekende, apostolische internuntius, heeft de eer aan Z. Exc. den Minister van Buitenlandsche Zaken van Z. M. den Koning der Nederlanden mede te deelen dat, terwijl hij den gedrukten tekst der officiele nota las welke Z. Exc. oorspronkelijk, onder dagteekening van den 27 Junij jl. aan den graaf van Liedekerke, gevolmagtigde Minister van Z. M. bij den Heiligen Vader te zenden, om dien aan Z. Emin. Mgr. den kardinaal secretaris van staat van Z. H. te overhandigen, hij ontwaarde dat Z. Exc. de heer Minister de opmerking gemaakt heeft: « dat in de gewijzigde formulieren van den kanoniek eed der bisschoppen van de Nederlanden, overgegeven door den ondergeteekende bij zijnen brief van den 29 Mei jl., zich geene zinsnede bevindt in den geest van dien, welke aantreft in het eeds-formulier, door den H. Stoel voor de Iersche bisschoppen goedgekeurd.

De ondergeteekende koestert de volle overtuiging, dat hij nauwkeurig beantwoordt aan de verzoende belofingen en gezindheid van den Heiligen Vader, als hij zich beijvert een nieuw afschrift te geven van de gewijzigde formulieren van den kanoniek eed van de bisschoppen der Nederlanden, waarbij de regering van Z. M. de geruststellende zinsnede zal gevoegd vinden, waarvan het gemis tot de opmerking heeft aanleiding gegeven, die vervat is in de ministeriele nota van den 27 Junij jl.

Dienvolgens zal het formulier van den eed, in de toekomst af te leggen door den aartsbisschop en de bisschoppen van het Koninkrijk der Nederlanden, vóór dat zij als bisschop gewijd worden, alsook ter gelegenheid van hunne investituur of installatie in de aartsbisschoppelijke of bisschoppelijke zetels die zijn, waarvan het afschrift bij dezen brief gevoegd is.

De ondergeteekende, — ten einde eene bedenking te verheden, welke geopperd kon worden, en terzelfder tijd met de bedoeling, om geheel en al het doel van dezen brief te vervullen, — aarzelt geen oogenblik, op de stelligste wijze, aan Z. Exc. den Minister voor de Buitenlandsche Zaken te verklaren, dat de prelaten, de tegenwoordige titularissen voor de aartsbisschoppelijke en bisschoppelijke zetels in het Koninkrijk der Nederlanden, — ofschoon zij reeds vroeger den kanoniek eed volgens het algemeen aangenomen eeds-formulier hebben afgelegd, waarvan afschrift gevraagd en aan Z. Exc. door den ondergeteekende is overgelegd, hij schrijven van den 4 Junij jl., het nogtans geheel huiten twijfel is, dat de tegenwoordige aartsbisschop en bisschoppen, even als hunne opvolgers, nimmer zullen vergeten hunne handelingen in overeenstemming te doen zijn met de ware strekking van den kanoniek eed, opgesteld volgens de gewijzigde formulieren, en in afschrift bij dezen brief gevoegd, ter vervanging van dat, waarvan copie is overgelegd aan Z. Exc. door den ondergeteekende, den 4 Junij jl., zoo als zij deswege reeds de verzekering bij geschrifte aan Z. M. den Koning der Nederlanden moeten hebben gegeven.

De ondergeteekende neemt de gelegenheid waar om.

BELGRADO.

Aan Z. Exc. den Minister voor de Buitenlandsche Zaken van Z. M. den Koning der Nederlanden.

IV.

De twee formulieren van de gewijzigde eeden, bij deze nota gevoegd, zijn door de Regering in het latijn medegedeeld. Zij zijn, op de laatste zinsnede na, gelijk aan die, welke wij in ons buitengewoon N^o. van 16 Julij jl., aan onze lezers hebben medegedeeld.

De bijgevoegde zinsnede luidt aldus:

Ik zal al deze zaken zoo in haar geheel als elk afzonderlijk even onschendbaar nakomen, als ik volkomen overtuigd ben, dat er zich niets in bevindt, dat zou kunnen schaden met de getrouwheid, verschuldigd aan mijnen Doorluchtigen Koning van Nederland en aan Zijne opvolgers op den Troon.

(Haec omnia, et singula eo inviolabilibus observabo, quo certior sum nihil in illis contineri quod fidelitati meae Serenissimo Regi Neerlandiae, et jusque ad thronum successoribus debita adversari possit.)

De Nederlander heeft de voordragt eener wet, regerende het toezigt op de kerkgenootschappen betruurd, vooral: omdat er voor het vorige Ministerie geen gewenschter afleiding kon zijn, — omdat al wat de nadeelige strekking zijner politiek in het algemeen betreft, is op den achtergrond geraakt.

Als men eenigzins vertrouwd is met de eigenaardigheid van afkeuring, die in de zachtste woorden van de Nederlander ligt, dan is de bedoeling van de aangehaalde woorden niet raadselachtig.

Het Ministerie had geene wet moeten indienen; want dan althans zou er kans geweest zijn, dat de gisting nog eene poos had blijven stijgen, en de anti-revolutionnaire partij ware dan niet aan den voet van den ministeriëlen zetel teruggedreven.

Door de voordragt is aan het vorige Ministerie de schitterendste voldoening [de taal van de Nederlander noemt het: afleiding] gegeven.

Al wat ernstig is in de voordragt, wordt algemeen, ook door de Kamer, onaanneemelijk geacht.

Al wat koddigs is in de voordragt; wat de lachspieren in het land in beweging kan zetten, en buitenslands het medelijden zal verwerven, zal worden aangenomen.

De Kamer zal, op het verlangen der anti-revolutionnaire partij; de rol van deurwaarder spelen, om een "poisson d'avril" in wettelijken vorm te "protesteren".

De Nederlander betreurt dan ook, van zijn standpunt terecht, dat men op die wijs heeft medegewerkt, om het kinderachtige der beweging in het licht te stellen en zoodoende de uitgekreten "nadeelige strekking" der politiek van het vorig Ministerie "op den achtergrond" te schuiven.

Onder anti-revolutionnairen verstaat Groen iemand, die de begrippen, sedert 1789 in zwang gekomen, toegevoegd is.

Die opvatting van Dr. Fruin bewijst, dat hij geen anti-revolutionnaire is.

De anti-revolutie wordt veel ouder.

Allengs zal men haast zeggen, dat zij waarlijk eene historische tint begint te krijgen.

De anti-revolutionnaire begint seten wel degelijk eene genetische, herstellende en opbouwende kracht bezitten, is in alle eeuwen gebleken, en vooral ten tijde der Kerkhervorming. (Ned. 14 Julij.)

Reken aan in alle eeuwen anti-revolutie, dus sinds menschen geheugen is er de revolutie, waartegen de partij ijvert!

Bedenk daarbij de Roomsche kerk revolutionnaire: Luther en Erasmus groenianaen!

1848, maartsche buijen; de niet-antirevolutionnaire partij krijgt den boventoon.

1849, 1850, 1851, 1852, rust, kalmte, vooruitgang, toenemende welvaart.

1853, groote vlugt van de anti-revolutie, welke bijkans aan het hoofd der zaken komt; — en onrust, geweldige spanning, verdeeldheid, een toestand zoo gevaarlijk, dat ze allen, die ook verder zien dan in het oogenblik, voor het vaderland beangst doet zijn.

Buitenland.

ENGELAND.

Men verzekert dat het Parlement den 18 of 20 dezer maand door de Koningin in persoon zal gesloten worden. Daardoor zal waarschijnlijk de gelegenheid worden benomen om nog eene algemeene beraadslaging over de Oostersche zaken te houden; men ziet de bewoordingen over dit vraagstuk in de aanspraak van H. M. met belangstelling te gemoet.

ITALIE.

De tijdingen uit Midden-Italië, en vooral uit de Romagna, worden dagelijks van ernstiger aard; want, bij alle tegenspoeden, welke deze staten hebben getroffen, ondervinden zij thans de vrees voor eenen algemeenen hongersnood. De bevolking is daardoor hier en daar, tot munitie overgeslagen en kant zich tegen den uitvoer van granen aan.

RUSLAND.

Bij ukase van den 8/20 Julij, zijn verschillende liggings voor het leger bepaald, als 7 van de 1000 man

in de Oostelijke gedeelten des rijk, 3 man van de 1000 in die gouvernementen aldaar, welke vroeger te min manschappen hadden geleverd, en 10 man van de 1000 der Israëlitische bevolking in Witepsk en Molulew. De liggings zal in de maand November aanstaande plaats hebben.

TURKIJE.

De zaken hebben weder eene minder gunstige wending genomen. Men verzekert, namelijk, dat Frankrijk en Engeland de voorgenomene schikkingen niet zouden willen goedkeuren, zonder dat er eene bepaalde verklaring nopens de ontruiming der Vorstendommen geschied zij. Ook Oostenrijk zou in de bekrachtiging nog bezwaar vinden. De hoofdzaak bij dit alles schijnt echter, dat Turkije en Rusland grondslagen van schikking hebben aangenomen en zoo lang ook zij niet weigeren, die te bekrachtigen, meent men niet aan nieuwe beklomeringen over het behoud des vredes te mogen toegeven.

Er blijken ook wel eenige schakeringen in het verzet van de drie eerstgemelde mogendheden te zijn; Frankrijk zou het meest doorzettende op dit oogenblik wezen, Engeland veel bedaarder gestemd zijn, terwijl van de Oostenrijksche zijde de moeilijkheden wel niet vermeerderd zullen worden.

Uit alles volgt echter dat, terwijl men de zaak zoo goed als geheel opgelost waande, er nog bezwaren te overwinnen en dat de onderhandelingen nog van langen duur kunnen zijn.

In Konstantinopel waren, volgens de berigten van den 21, de gemoederen der bevolking nog zeer opgewonden, ja oorlogzuchtig gestemd. Van daar dat de Divan zijne pogingen tot het verkrijgen van eene vreedelievende uitkomst zeer geheim hield, en de jongst aangenomene schikkingen niet dan bij geruchte bekend waren.

VEREENIGDE STATEN.

Er zijn betrekkelijk de zaak der visscherijen nieuwe moeilijkheden gerezen, zoodat men de onderhandelingen tot na de zamenkomst van het Congres schijnt te zullen uitstellen.

Naar den toon onzer regerings-bladen te oordeelen, is een nieuwe oorlog tusschen dit land en Mexiko bijna onvermijdbaar.

MEXIKO.

De dictator Santa-Anna heeft zich te Tuenbaya gevestigd en zich door een regeringsraad van 21 personen omringd. Er is eene nieuwe eed van al de beambten afgeischt, waarbij zij zich onder anderen verbinden de onafhankelijkheid des volks en den onverdeelde toestand des lands te verdedigen.

De landengte van Tehuantepei is tot afzonderlijk grondgebied, met Minetellan tot hoofdstad, verklaard.

VENEZUELA.

De burgerkrijg duurt hier te lande voort. De stad Maturia is op de opstandelingen heroverd. De generaal Monagas rukt met 3000 man op Cumana, den zetel van den opstand. Eene bloedige worsteling schijnt onvermijdelijk. Lord Harris, gouverneur van Tunidad, heeft een schip afgezonden om Engelschen, die in handen van de opstandelingen waren gevallen, over te nemen.

Binnenland.

's Gravenhage, 3 Augustus.

Z. M. heeft eswol ontslag verleend als burgemeester der gemeente Uithuizen aan mr. J. Offerhaus, tot andere functien geroepen; en als zoodanig benoemd J. Ronaan.

Z. M. heeft op de daartoe gedaane verzoeken eervol ontslag verleend: aan A. van der Leuw, als kapitein bij de dienstdoende schutterij te Delft; aan mr. W. L. baron van Heeckeren van Brandseburg, als kapitein bij de dienstdoende schutterij te Utrecht; ontslag van de dienstdoende schutterij te Delft; tot kapitein J. C. Perk, thans 1ste luitenant; tot 1sten luitenant, mr. M. A. Wijnaendts, thans 2de luitenant; bij de dienstdoende schutterij te Delfshaven, tot 2den luitenant T. J. M. van Everdingen, thans schutter; bij de dienstdoende schutterij te Alkmaar: tot kapitein H. Goster, thans 1ste luitenant; tot 1sten luitenant J. C. Koorn, thans 2de luitenant; tot 2den luitenant, jhr. mr. J. H. Forest van der Palm, thans schutter; bij de dienstdoende schutterij te Utrecht: tot 1sten luitenant, mr. H. Waller, thans 2de luitenant; tot 2den luitenant, J. C. van der Meulen, thans fourrier, en P. H. Taddel, thans schutter.

Z. M. heeft de volgende octrooijen verleend, als: een voor vijf jaren aan W. Niderhout, te Middelburg, op de uitvinding van slagpodsche wagentjes, die met handen of voeten door een of meer personen draagbaar of staande, in voor- en achterwaartsche beweging worden gebracht; een voor vijf jaren aan W. S. Slot, te Amsterdam, op de uitvinding van een middel tot uitroefjen van wandlozen en andere schadelijke insecten, die zich in huizen en schepen nestelen; een voor vijftien jaren, aan P. A. Gauchier, te Paffs, domicilium bij mr. L. Kijzer, te Amsterdam, op de invoering van de uitvinding om alle soorten van ijzer, bijzonder de banden der wielen van locomotieven en spoorwagens, spullen, spoorstaven, pistons enz. gedeeltelijk

te octrooieren; een voor tien jaren aan E. Lebrink, te Haag in Pruisen, domicilium bij mr. J. Pinner, te Amsterdam op de invoering van een werktuig om epikers en banten te vervaardigen; een voor vijf jaren aan H. W. Binkhorst, te Zaandam, op de uitvinding van eene verbeterde inrigting van oliemolens; een voor vijf jaren aan J. Poel te Zaandam, op de uitvinding van zoogenaamde molensokken; een voor vijf jaren aan S. Pineoffs te Manchester en H. E. Schunck te Rochester, domicilium bij W. J. Kempers, te Delft, op de invoering van eene verbeterde meekrapbereiding; een voor tien jaren, aan de firma van Tijssen Linssen en Cie. te Roermond, op de invoering van een verbeterden molentoezel, ter verkrijging van beter en grooter maalproduct; een voor tien jaren aan E. H. Jackson, te Londen, domicilium bij de Vereeniging voor Volksvlijt te Amsterdam, op de invoering van zekere verbeteringen in de toestellen, bestemd tot het voortbrengen van licht en van weegkracht, door middel van electriciteit; en een voor vijf jaren aan A. V. Newton, te Londen, domicilium bij W. J. Kempers voornoemd, op de invoering van eene verbeterde bereidingswijze van kunstleder.

Wij vernemen van goederhand, dat de Minister LICHTENVELT zich op dit oogenblik te Napels bevindt.

Zou de Paus reeds nu de verzekering hebben gegeven, dat hij "geen verkeerden indruk" zal opvatten van de wet op de kerkgenootschappen?

Als de Heer LICHTENVELT tijd heeft, een uitstapje te doen naar Napels, zou Z. Excel. dan ook niet even nuttig, of wellicht nuttiger gedaan hebben, wanneer hij ware teruggekeerd om op nieuw de zaken van zijn departement te beheeren?

Wij vernemen tot ons innig leedwezen, maar uit eene goede bron, dat er van zekere zijde ernstig aan gedacht wordt, om eene nieuwe beweging te organiseren, ten einde van den Koning te verzoeken algemeene terzijdestelling van de Grondwet, waardoor men zich te veel "gebonden" acht. Reeds moeten er, met het oog hierop, petitiën in omloop zijn, althans in de Provincie Utrecht. In sommige adressen aan den Koning moet ook gevraagd worden herstelling van het wetsontwerp, gelijk het oorspronkelijk uit de pen van VAN HALL gevloeid is. 't Is overigens een feit, dat de Minister LICHTENVELT verzekert heeft, dat, "buiten zijn invloed, het wetsontwerp nog veel dieper in sacra zou gegrepen hebben dan thans het geval is."

In de Provincie Utrecht hebben ook de constitutie-neelen een adres in omloop gebracht, ten einde op de eerbiediging der Grondwet, door intrekking of afstemming van het beruchte ontwerp, aan te dringen.

Men berigt ons heden, dat de Heer Mr. A. J. Berret, Commissaris des Konings in de provincie Noord-Brabant, zijn ontslag niet gevraagd, en dus ook niet verkregen heeft.

Te Leijden is bij herstemming tusschen de H. de Breuk (kandidaat der kiesvereeniging Vaderland en Oranje) en IJsselstein, aftredend lid, (R. kath.) de eerste verkozen met 444 tegen 435 stemmen. Met uitzondering van den Hr. IJsselstein (de eenige R. K.) zijn al de aftredende leden herkozen onder de leus van "Vaderland en Oranje" in den geest van godsdienstige verdraagzaamheid. "als bewijs dat die deugd," nog inheemsch is, "en bij de zonen van hetzelfde Vaderland" nog in beoefening blijft.

De Tijd van heden meent te weten, dat men het plan heeft, om reeds in de eerstvolgende bijeenkomst van de Tweede Kamer het ontwerp van wet, regerende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, aan de orde te stellen.

Met de Tijd vragen wij: "Zal er dan geen nieuw onderzoek in de sectiën plaats hebben? zal ook daarvan geen nieuw verslag moeten worden opgemaakt? Of zal dat verslag eerst worden medegedeeld aan de leden der Tweede Kamer op den morgen van den dag, waarop de beraadslagingen zullen worden geopend?"

En zal dat verslag eerst aan de publieke opinie mogen bekend worden, als de Tweede Kamer eene beslissing zal genomen hebben?"

Wij kunnen, wij mogen niet gelooven, dat eene wet van zoo overwegend belang door de Tweede Kamer met overhaasting en zonder ten tweeden male in de afdelingen onderzocht te zijn geworden, in openbare discussie zal worden gebracht.

Evenmin is het aannemelijk, dat de Tweede Kamer het voorbeeld zal volgen van de Regering, door de Natie buiten staat te stellen, tijdig hare meening aan hare Vertegenwoordiging kenbaar te maken.

De Noord-Brabander schrijft: Verleden Donderdag heeft Mgr. Zwijzen, aartsbisschop van Utrecht en vicap. van het bisdom van 's Bosch, bij procureur van de St. Janskerk, welke bij decreet van H. Pius IX tot Cathedraal verheven is.

Tegen het einde dezer maand wordt de koninklijke Hendrik der Nederlanden met zijn gemalin in Lunenburg verwacht, waar hun koninklijke ontvangst wordt voorbereid.

De heer M. de Vries, thans hoogleraar aan de Hoogeschool te Groningen, heeft de benoeming tot hoogleraar aan de Leidsche Hoogeschool aangenomen.

De *Nieuwe Rotterdamse Courant* zegt: Naar wij vernemen zullen, te beginnen met den 6 December aanst., de Engelsche mails niet meer per stoomboot op Rotterdam worden aangebragt, maar van dien tijd alle brieven en couranten van Engeland over Ostende worden ontvangen.

Men verneemt, dat in den loop dezer maand door het detachement artillerie, te Helder in garnizoen, proeven zullen worden genomen van de uitwerking van granaten op schepen, waarvoor men de buiten dienst gestelde korvet *Argo*, op de Rijks-werf aldaar liggende, aan den Zuidmond van het Noordgat ten anker zal liggen, en van de Horst nabij Texel daarop vuren.

Het departement van Marine heeft eene aanschrijving naar Vlissingen gezonden, om het aldaar op stapel staande fregatschip van den 1sten rang, *de Ruijter*, aanstaanden Vrijdag van stapel te doen loopen.

Ten gevolge van eene inspectie van de vestingwerken van Groningen en die van de linie bij Helpman, door den heer generaal-majoor, inspecteur der fortificatiën, Gey van Pittius, en den 1sten luit.-ing. de Bordes, is besloten tot het aanbrengen van vele en belangrijke verbeteringen aan de werken op laatstgenoemd punt.

Uit de rekening der ontvangsten en uitgaven van de gemeente Leijden blijkt, dat de ontvangsten in 1852 hebben bedragen f 387,470.34½, en de uitgaven over dat jaar f 353,960.66, zoodat alzoo een batig slot van f 33,509.68½ voorhanden is.

De heer H. Wattel, commissaris van politie te Brielle is tot havenmeester dier gemeente benoemd.

Op den 1sten Augustus zijn door de twee jongste kinderen uit het R. K. weeshuis te Schiedam, de eerste steenen van het nieuw te bouwen gesticht gelegd.

Blijkens het 37ste jaarlijksche verslag, uitgebragt op de, te Amsterdam, gehouden algemeene vergadering van het Hoofdbestuur en de Afgevaardigden der districts-commissien van het Fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden, werden aan 1868 personen gratificatiën verleend, als aan: 281 verminkten van den veldtogt van 1815, 82 nageblevenen van gesneuvelden van 1815, 31 verminkten van den veldtogt van 1814, 102 verminkten in Nederlandsche overzeesche kolonien of bezittingen buiten Europa, 65 verminkten uit oorlogen voor November 1813, 237 verminkten in den strijd tegen Belgie, 105 nageblevenen van gesneuvelden van Belgie en 966 infirmen. De overgelegde rekening toonde aan, dat in 1852 het tekort op nieuw kleiner was geweest dan in het jaar te voren. Behalve de verminkten in den strijd, die *dadelijk* opgenomen worden, nadat zij hunne aanspraak bewezen hebben, waren er nog 684 infirmen, die eene gratificatie uit het fonds hadden verzocht, en daarop aanspraak zouden kunnen maken, wanneer de krachten van het fonds toelieten, allen te ondersteunen; die in bevolen dienst gebrekkig en daardoor hulpbehoevend geworden waren. Onder deze personen bevinden zich: 5 blinden die vroeger te Waterloo gestreden hebben; 57 blinden die den strijd tegen Belgie hebben bijgewoond; 16 blinden, die in Nederlandsche overzeesche kolonien of bezittingen buiten Europa hebben gestreden; 73 blinden die geene veldtogten hebben bijgewoond, en 532 andere in de dienst gebrekkig geworden militairen, waaronder 155, die te Waterloo gestreden hebben.

Uit de rekening bleek verder, dat de uitgaven in 1852 hadden bedragen f 80,393.22 en de ontvangsten f 77,410.99½, zoodat er een tekort van f 2,982.22½ was ontstaan, waarin door verkoop van een gedeelte van het kapitaal had moeten worden voorzien. Omtrent het Invalidenhuis werd medegedeeld, dat in hetzelfde verpleegd waren 85 personen, en dat tot bestrijding der kosten van dat gesticht gestrekt hadden: eene Rijks-toelage van f 5000, eene toelage van de stad Leijden f 400, afgestane gratificatiën en pensioenen, en eene bijdrage uit het fonds van f 5619.39½, te zamen f 23,145.36½. De jaarlijksche collecte had opgebracht f 26,836.55½, of ruim f 1200 minder dan in 1851.

Er zijn in de gemeente Ulrum (Groningen) brieven ontvangen van landverhuizers uit de vereenigde Staten van Noord-Amerika, die in Junij jl. aldaar zijn aangekomen en zeer gunstige berichten mededeelen. De werklieden verdienen onmiddellijk één dollar per dag, terwijl een hunner, die aan eene fabriek werd geplaatst, waarvan hij de werkzaamheden niet kende, van den beginne af 14 dollars (f 35 ongeveer) verdiende.

Men verneemt uit Vlaardingen, dat de vangst van de haringvloot zeer gering zou zijn, waardoor dan ook die van het schip, stuurman P. Visser, dat op 31 Julij te Vlaardingen aankwam, bestaande in slechts 24 ton volle en 23 ton maatjes-haring, op den volgende dag in den afslag tot de prijzen van f 75 à f 80 voor de maatjes en f 62 en f 65 voor de volle haring is verkocht.

De aanbrenst van zoutevisch is, in vergelijking met vroegere jaren, zoo gering, dat de prijs aanmerkelijk stijgt. Op den 1sten is in den afslag voor een paar sloepen tot f 22.25 per ton besteed.

Te Zwolle is den 1sten Augustus op de werf van den scheepsbouwmeester W. R. van Goor de kiel gelegd van het barkschip *Tasmania*, bestemd voor de groote vaart, te bouwen op eene ruimte van 225 lasten, voor rekening van eene reederij te Rotterdam, onder directie van de firma Doijer en Kalff.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Gij deelt ons nu en dan in uwe rubriek: *Nederlander-achtigheden en Groenianisme* sterk sprekende voorbeelden mede van de eigenaardige loyaleit der a begaafde en eerbiedwaardige heeren dezerzijds. Misschien zal ook het volgend staaltje u der opname waardig schijnen?

In de *Boekzaal der geleerde wereld* (die, zoo als men weet, ook zeer eigenaardig anti-revolutionair is) van Julij 1853, leest men op pag. 70:

„Wij onthouden ons voorbedachtelijk voor alsnog van een oordeel over de voorgedragen wet, tot regeling van het toezigt op de kerkgenootschappen.

„De zaak is teeder.

„De zaak is nieuw.

„Wij ontveinen evenwel onze bezorgdheid niet, gedachtig aan het: *Hodie mihi, cras tibi* (d. i. *heden geldt het mij, morgen u*) en omgekeerd.

„Ook zijn wij nog niet overtuigd van de noodzakelijkheid eener wet in deze aangelegenheid.

Derhalve de *Boekzaal* is bezorgd, gedachtig aan de waarheid, dat wat *heden mij* geldt, *morgen* ook u kan treffen.

Maar de *Boekzaal* is ook voor het omgekeerde bezorgd: d. i. *wat heden u* geldt, *geldt morgen mij*, of nog duidelijker, zij is bezorgd, dat de wet, die heden tegen de Katholieken gerigt wordt, morgen ook hare partij treffen kan. Maar waarom?

Voor eene billijke wet, overeenkomstig de door de Grondwet aan alle gezindheden verzekerde bescherming behoeft niemand bezorgd te zijn.

Alleen voor eene wet, die onbillijk en niet de grondwettig beginsel in strijd is. *)

Toch is de *Boekzaal* bezorgd, dat morgen haar gelden kan, wat heden de Katholieken geldt.

Derhalve is ook dat wat nu de Katholieken geldt, onbillijk en ongrondwettig.

Maar daarover is de *Boekzaal* niet bekommerd.

Zij, misschien, met de *Nederlander* overtuigd, dat godsdienstige verdraagzaamheid in ons vaderland, sedert lang inheemsch is, is alleen bevreesd voor het *morgen geldt het ons*.

Of het *heden anderen* geldt, is onverschillig.

Hoe „eigenaardig“ loyaal! Hoe christelijk-positief eerlijk!

X.

*) Wij deelen deze beschouwing niet. Volgens onze overtuiging is elke zoodanige wet, welke ook, in strijd met de Grondwet.

RED.

Advertentiën.

Speciale Behandeling

ZENUW-ZIEKTEN,

door den eenigen bezitter van het middel van den WEL-EERW. PATER BONYVER.

Radicale genezing van vallende-ziekte, moederweën, hoofdpijn, asthma, lamheid, rhuematisme en alle zenuw-ziekten. Consultatie kan schriftelijk genomen worden met franco brieven. Het middel is slechts te bekomen bij den heer NISSEN buiten de Keulse poort, bij Brussel, Keizerstraat 29. (32)

Bij JOH. NOMAN EN ZOON te Zalt-bommel is van de pers gekomen en alom te bekomen:

Aanmerkingen

op het werk van den Luiten.-Kolonel LANGE, getiteld:

HET NEDERLANDSCH O. I. LEGER TER WESTKUST VAN SUMATRA.

DOOR

H. I. J. L. RIDDER DE STUERS, CAPTIONNEERD GENERAAL-MAJOOR BIJ HET N. O. I. LEGER. Roijaal formaat f 0.75.

MAANDELIJSCHE KRONIJK. GESCHIEDENIS VAN DEN DAG,

komt voor: HET PORTRET VAN

Abdoel-Reschid,

SULTAN VAN TURKIJE,

Geregeld ziet de MAANDELIJSCHE KRONIJK op den 20sten van elke maand, met een Portret het licht. Niet dan per Jaargang wordt dit werk afgeleverd, zoodat geene afzonderlijke nummers verkrijgbaar zijn. — De aflevering met een fraai portret kost slechts

DEERTIG CENTEN.

Geen maandwerk in Nederland is zóó goedkoop, en dat de lezers van alle standen zóó op de hoogte houdt van al wat er dagelijks voorvalt, als deze KRONIJK.

(33)

Laatste Berigten.

De leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal zijn ter vergadering opgeroepen tegen Dingsdag den 23sten Augustus aanstaande.

De dezer dagen uit Suriname ontvangen berigten omtrent den algemeenen gezondheidstoestand, de rust en orde in die kolonie luiden gunstig.

Te gelijker tijd is van daar medegedeeld, dat den 2den Julij jl. te Paramaribo waren aangeboden de 2de stuurman, de kok en een matroos, en later de verdere schepelingen van de Noord-Amerikaansche brik *Elisabeth Felton*. Dit vaartuig, den 14 Mei jl. uit Boston naar San Francisco vertrokken, werd reeds den vierden dag daarop zoodanig lek, dat tot de terugreis moest worden besloten. Hierin door tegenwind verhinderd en genoodzaakt koers te zetten naar West-Indie, is het vaartuig in den nacht van den 28sten op den 29sten Junij jl., op 6° 45' Noorderbreedte en 51° Westerlengte gezonken. De equipage had echter den tijd gehad zich in booten te redden en zal met eene ter reede van Paramaribo tot vertrek gereed liggende Noord-Amerikaansche brik naar Boston terugkeeren.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 3 Augustus 1853.		
Nederland. Pct.		Rusland. Pct.
Dito Certificat. . . 3	76½ 7/8	Dito 1851/1852 5 100
Dito Dito . . . 4	95½ 1/2	Dito 1828/1829 5 100
O. I. Leening. . . 4		Cert. 1831/1838 5 98
Amort. Syndic. 3½		Dito Dito 4½ 100½ 1/2
Hand.-Maats. . . 4½		Dito Hope . . . 4 94½
Belgie.		Dito <i>Stieglitz</i> . . 4 93
Certificaten. . . 2½		Dito dito 5e Ser. 4
D° Rothschild. 2½		Inscr. Assig. . . 6
Frankrijk.		Certific. dito . . 6
Obligatiën . . . 8		Polen.
Spanje.		Obligatiën . . . 4 86½ 1/2
Nieuwe . . . 1	23½ 1/2	Oostenrijk.
Dito Buitenl. . . 3		Metalliek . . . 5 82½ 1/2
D° Binnenl. 9/m. 8	48½ 1/2	Dito bet. Amst. 5 94½ 1/2
Bew. Sp. Com. . . 6½ 1/2		Dito letter B. . . 5 94½ 1/2
Portugal.		Dito 1847 . . . 2½ 42½ 1/2
Londen . . . 5		Dito 1851/1852 2½ 42½ 1/2
Dito dito . . . 4		Mexic. , te Londen, 3 pct. 25½ 1/2; 1½; 1½; Dito Onb. 25½ 1/2; 1½; 1½; Venez. 3½ pct. 37½; Nieuwe 3 pct. 39½ 1/2; Onb. Grenada 21½; Ween. Loten fl. 500, f 1250; Dito fl. 250, 373.

Onze fondsenmarkt was heden over het geheel zeer flauw gestemd door aanzienlijke verkooporders, welke zoo in Binnenl. als Buitenl. effecten werden bewerkstelligd.

FRANKFORT, Dingsdag 2 Augustus. 5 pct. Metalliek 85½; W. Bank-actien 1600; W. Loten fl. 250, 125; 1 pct. Spanje 23½; 3 pct. dito 43½; wissel op Ween. 109½. De markt was algemeen iets flauwer.

Per Telegraaph.

LONDEN, Dingsdag 2 Augustus. Consols 97½; Mexico 26½; Portugal 4 pct. 43; Nieuw 3 pct. 40½; Spanje 1 pct. 23½; Certific. 6½; Russen 4½ pct. 101½.

PARIJS, Dingsdag 2 Augustus. Fr. rente 4½ pct. 103.50; Dito 3 pct. 78.55; Spanje binn. 3 pct. 42½; Dito nieuwe 1 pct. 22½; Belgie 4½ pct. 98½; Russen 99; Piemont 5 pct. 97; N. Metall. 5 pct. 95½.

MADRID, Zaterdag 30 Julij. Spanje binn. 3 pct. 44½; dito nieuwe 1 pct. 23½; Certific. 3½.

WEENEN, Dingsdag 2 Augustus. Metall. nieuwe 5 pct. 93½; dito La B. 5 pct. 108½; Bankact. 1400; Lomb. 99; Loten 250 fl. 135; Londen 1042; Parijs 128½; Zilver 9.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenhage.